

*До членовете на научното жури,
Бургаски свободен университет,
Център по юридически науки*

СТАНОВИЩЕ

от

*д-р Люба Г. Панайотова - Чалъкова, професор по гражданско и семейно право,
Ръководител на Катедра по гражданскоправни науки, Юридически факултет, ПУ
„Паисий Хилендарски”,*

*в качеството ми на член на научно жури за присъждане на образователната и
научна степен „доктор“ по: област на висше образование 3.Социални, стопански и
правни науки 3.6. Право /гражданско и семейно право /,*

Уважаеми членове на научното жури,

Със Заповед № УМО – 86 от 14.03.2023г. на Ректора на Бургаски свободен университет съм определена за външен член на научно жури по процедура за защита на докторант, самостоятелна форма на обучение, по научна специалност „Граждански процес“ – шифър 3.6 от Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления Право /Граждански процес/. В това си качество представям на вниманието на журито становището си върху научните публикации на докторанта.

I. Административна справка за докторанта

Докторант Десислава Бурянова Кузманова е зачислена на самостоятелна форма на обучение в Центъра по юридически науки към “Бургаския свободен университет“. Видно от приложената автобиография тя е завършила своето висше юридическо образование в Нов Български университет, гр. София. Преди това е придобила бакалавърска степен по психология и е завършила средното си образование със засилено изучаване на немски и руски език. От представените данни ясно се вижда една активна дейност на докторанта

в различни обществени сфери. Тя е управител на ООД в отдел „Правни консултации и анализи“, преди това е заемала мениджърски позиции в различни дружества. Докторант Кузманова има опит в областта на дружественото право, както и необходимите практически познания, които обуславят и добра научна разработка. Всичко казано говори за млад учен с разностранни интереси и широк поглед в различни области на познанието. Това предопределя и добри изследователски резултати като цяло. Докторант Кузманова има публикации в различни правни издания по темата на дисертацията, което още веднъж подчертава сериозното и желание и афинитет към научни изследвания. За целта на настоящето становище ще се подложи на анализ само дисертационния труд и статиите, свързани с него.

II. Бележки по представените научни публикации

1. Научните публикации, които докторант Десислава Кузманова представя са дисертационен труд на тема “Изпълнение на парични вземания върху дялове и акции в търговски дружества и върху търговско предприятие“ и статии във връзка с темата.

Докторант Десислава Кузманова отговаря на минималните национални изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор“, което е видно от приложената справка. В представеното становище с предимство ще се направи анализ на дисертационния труд. Приложените статии само затвърждават цялостното впечатление за докторанта, че има сериозен интерес към научни изследвания и че появата на дисертацията не е случаен резултат. Дисертационният труд представлява едно интересно научно изследване, за което докторант Кузманова е положила усилия и старание при научното търсене. Той отговаря на изискванията на чл. 27 от Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав на Република България.

Цялостното съдържание се състои от : Въведение; три глави и заключение, съдържа и подробна библиография, списък на използвани съкращения както и набор от предложения de lege ferenda. Общият обем на дисертационния труд е 307 страници. Използвани са множество съчинения на чужди и български автори по темата. Добро впечатление прави и позоваването както на българската, така и на чуждата съдебна практика по определени въпроси. Това говори за добри езикови познания на докторанта по немски и руски език.

Още заглавието на дисертацията „Изпълнение на парични вземания върху дялове и акции в търговски дружества и върху търговско предприятие“ очертава интересни за развитието както на търговското, така и на гражданскопроцесуалното право въпроси. Те са неизменно свързани с някои промени в българската правна реалност през последните години. Заглавието очертава и нещо много съществено, а именно че предмет на изследване пред докторанта ще бъде един традиционен въпрос, но видян в една по-широка европейска перспектива. В този смисъл може да се говори за принос на изследването към българското частно право в широк смисъл. Като цяло амбиция и смелост е проявила докторант Кузманова, заемайки се с тази тема, предвид необходимостта от сериозни познания в областта на търговското право и гражданския процес, които обуславят и правенето на предложения за усъвършенстване на законодателството. И точно в намирането на връзките, различията и пресечните точки е приносният момент в дисертацията. Добрият анализ изисква добро познаване както на българското законодателство, така и на чуждите образци, от които заимстваме законодателни решения. Изисква се и критичен анализ както на различни правни норми, така и умение да се забележи най-практичното от няколко предложения. Всичко казано предопределя и избора на докторанта за структура на дисертационното изследване.

Изследването започва с **Въведение**, в което се очертават предмета на дисертацията и неговата актуалност, както и основните задачи пред докторанта, които тя разпределя за решаване в отделните глави на дисертацията. Този подход е удачен, защото въвежда основния въпрос, а именно изясняване същността на изпълнението на парични вземания върху дялове и акции на търговски дружества, както и върху търговско предприятие.

В структурно отношение след Въведението следват три глави, предложения за развитие на правото и заключение на дисертацията.

В глава първа докторант Кузманова ни запознава с основните понятия от своето изследване в историческа и сравнителноправна перспектива. Този подход следва да бъде подкрепен, защото без познаване на историческите обстоятелства, както и на чуждите системи, не може да се определи нито съвременното положение на институтите, нито бъдещото им развитие. Може да се каже, че тази глава има въвеждащ характер към същността на темата, но едновременно с това дава интересни препратки към поредица от съвременни правни системи. Тези препратки показват, че авторката има способности за трудното научно дирене в чужди източници, както и солидна езикова подготовка. Като препоръка към докторанта тук ще бъде интересно да се направят някои изводи, предвид процесите на нарастваща глобализация. Намирам, че не е необходимо да се посочват в

детайли правните уредби на толкова много държави. Достатъчно е при бъдещо издаване на работата да се направят само някои обобщения за чуждите режими като се покаже, че има и страни, в които не е предвидено изпълнение върху дялове и акции на търговски дружества. Това ще доведе до известно „олекотяване“ на изложението.

В глава втора авторката поставя на вниманието въпросът за спецификите на обектите на предварително изпълнение на парични средства. В структурно отношение тази глава представлява важно въведение към ядрото на дисертацията. Ключово значение тук има обстоянното разглеждане на отделните видове обекти. Очертани са добре въпросите за дяловете в събирателните дружества /в смисъл на дялови участия в имуществото/ и дружествата с ограничена отговорност, както и дяловете в командитните дружества. Отделено е внимание и на особеностите на акциите, както и на търговското предприятие. Прави впечатление в тази глава втора, че авторката сякаш цели да припомни на читателя основни понятия от търговското право /видовете дружества, дружествен дял, капитал, видове акции/. За неспециалисти тези части от изложението биха били от полза, но за специалистите, струва ми се, съдържат излишни повторения. Необходимо е да се избягва и голямото накъсване на текста с точки и подточки в структурно отношение. Въпреки тези критични бележки намирам, че в дисертацията се прави опит за цялостно обхващане на проблематиката с даване на кратки обяснения на добър и лек за четене юридически език. В тази глава не се акцентира на предложения *de lege ferenda* за разлика от глава трета на дисертацията. Като цяло считам, че разсъжденията на докторант Кузманова в тази глава показват способност за очертаване на основни понятия, критичен анализ и самостоятелно мислене.

В глава трета докторант Кузманова представя същността на своето изследване. Тук са концентрирани и основните предложения *de lege ferenda*, както и разсъжденията, които имат характер на приноси на дисертационния труд. Ще спра внимание само върху посъществените от тях. Подкрепям констатацията, която докторантката прави, че има проблеми, касаещи съотношението между чл. 517, ал. 1 ГПК и чл. 96, ал. 1 ТЗ, тъй като не са отстранени проблемите, налични още при действието на чл. 398б, ал. 1 от стария ГПК. В глава трета тя последователно маркира забелязани непълноти и проблеми при уредбата на различните видове дружества. В тази връзка изтъква, че в чл. 517, ал. 2 ГПК не са посочени всички последици от налагане на заповед върху дял в събирателно дружество, както и че предвиденият шестмесечен срок за овластяване на взыскателя да предяви иска за прекратяване на събирателното дружество е твърде дълъг и не е посочено от кога тече. Тя стига до заключението, че предявяването на иска за прекратяване

на събирателно дружество и последващите процесуални действия са твърде „тромави“ и неефективни, както и че е нарушен балансът между различните интереси. Интерес представляват разсъжденията във връзка с изпълнение на парични вземания върху дялове в събирателно дружество, в случай че имуществото на дружеството е недостатъчно, за да удовлетвори вземането към съдружника-длъжник, както и тези, при които срещу дружеството е открито производство по несъстоятелност.

На следващо място докторант Кузманова изследва всички правни проблеми, които касаят изпълнението на парични средства върху дялове в дружество с ограничена отговорност. С основание тя намира, че отношенията между назначения от съда ликвидатор и изпълнителния орган не са законодателно уредени и могат да доведат до проблеми в практиката. Това очертава един по-голям въпрос, а именно връзката между процедурата по ликвидация и висящото изпълнително производство. Считаю, че разглеждането на тази връзка при отделни случаи е ядрото на дисертацията.

Що се отнася до въпросите на насочване на изпълнителното производство върху дялове в командитно дружество, считам, че докторантката добре е разгледала множеството усложнения, предвид „хибридният характер“ на това дружество. Не намирам за необходимо толкова подробното анализиране в структурно отношение на хипотези и подхипотези в зависимост от броя комплементари и командитисти. Струва ми се по-удачно търсенето на обобщаващ принцип, но това е въпрос на лична преценка на автора. Докторантката изследва и особеностите на изпълнителното производство върху всички дялове на съдружници в едно търговско дружество съгласно чл. 517, ал. 4 ГПК и стига до извода, че тази разпоредба може да се прилага и спрямо изпълнение върху всички дялове в командитно дружество. По-нататък в глава трета докторантката очертава и спецификите на изпълнителното производство върху налични акции. Тя критикува не без основание правото на вискателя да обезсили акциите на длъжника. Аргументира се, че то е уредено със средствата на охранителното производство, което може да бъде отменено по иск на всяко заинтересовано лице. Добавя, че характерът на това производство не би следвало да бъде охранителен, защото при охранителните производства решението не се ползва със сила на присъдено нещо. Интерес представлява и изразеното становище, че законодателят не е уредил начина, по който се гласува със запорирани акции, а такава уредба е наложителна. Докторант Кузманова проучва задълбочено и изпълнението върху дялове и акции в командитно дружество с акции. Препоръката и в тази част е да се избягват някои ненужни повторения с цел олекотяване на изложението.

С приносно значение е последната част от глава трета на дисертацията, в която докторант Кузманова се спира на въпросите за изпълнението върху обособена част от търговско предприятие. Това е донякъде предизвикателство пред нея, защото темата е нова за българското право и тепърва предстои да се анализира в правната доктрина. Още повече, че по думите на докторантката, изпълнение върху цяло търговско предприятие по никакъв начин не е предвидено в българското законодателство. В тази връзка тя прави опит да разгледа от една страна непълнотите, които касаят изпълнение върху обособена част от предприятие, а от друга страна - необходимостта от уреждане на изпълнение върху цяло предприятие по законодателен път. Като цяло мога да кажа, че множество сериозни въпроси е повдигнала с изследването си докторант Кузманова и въпреки наличието на някои проблеми в структурно отношение, работата е много интересна и полезна за развитието на правото.

Заключение

В заключение, независимо от направените по-горе критични бележки и предложения, цялостното впечатление от научната дейност и активност на докторант Десислава Бурянова Кузманова е изцяло положително. Дисертационният труд отговаря на изискванията на чл. 6 от Закона за развитие на академичния състав в Република България и на чл. 27 от Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в Република България, представлява принос в науката и решава важни теоретични проблеми. Това ми дава основание да считам убедено пред научното жури, че Десислава Кузманова е достойна за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

Подпис :

/проф. д-р Люба Панайотова – Чалъкова/

